

The Luython Year Conference (Praha, 30. července – 1. srpna 2020)

V srpnu roku 2020 jsme si připomněli 400 let od smrti Carla Luythona (1557/8–1620), skladatele a varhaníka císaře Rudolfa II. Tak významné výročí bylo — nejen pro hudební historiky — výjimečnou a neopakovatelnou příležitostí k uctění památky této pozoruhodné, avšak přehlížené umělecké osobnosti, jejíž činnost byla spjata zejména s Pražským hradem a katedrálou sv. Víta, Václava a Vojtěcha.

K organizaci tří denního mezinárodního sympozia, jehož iniciátorem bylo výzkumné centrum Musica Rudolphina, spojilo své síly několik institucí — Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě, Ústav hudební vědy FF UK v Praze, Arcibiskupství pražské a Metropolitní kapitula u sv. Víta. Přestože byli organizátoři nuceni z původně velkoryse plánované vědecké a kulturní akce leccos obětovat, samotného konferenčního programu se koronavirová pandemie dotkla jen zlehka a nemožnost osobní účasti nahradilo streamování pomocí aplikace Zoom (referující z evropských končin západně od Rýna a ze zámoří). V Sále kardinála Berana při Arcibiskupském paláci v Praze tak zaznělo osmnáct příspěvků mapujících nejen Luythonův život a dílo, ale i dobový historický a hudební kontext, v němž tvorba tohoto vlámského mistra našla svou odezvu.

První den jednání (čtvrtek 30. července) otevřel hlavní referát Václava Bůžka (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích) *Rudolf II. — Persönlichkeit, Regierung, Hof und kulturelle Repräsentation in den adeligen Sitzen*, jenž vytvořil pro celou konferenci důležitý kontextuální rámec, do nějž pak vstupovala ostatní dílčí témata. Michaela Žáčková Rossi (Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě) ve svém příspěvku *The Ennoblements Acts of the Rudolfiner Musicians as an Important Biographical Source* zúročila letitý výzkum personálního složení rudolffinské kapely na základě účetních knih císařského dvora. Heuristicky cenným byl rovněž vstup Ferrana Escrivà-Llorcy (Valencia International University) s názvem *Sacred Works by the Rudolf II Imperial Chapel Composers in the Iberian World: Circulation, Reception and Context*.

Velmi široké souvislosti hudební tvorby dochované na českém území nejenom ve vztahu k Luythonovi prezentovala následující sekce, již uvedl referát Alanny Ropchock Tierno (Shenandoah University) *Hymns, Martyrs and Prophets: Czech Reformation Identity in Polytextual Mass Ordinaries from the Brno Choirbooks*, zabývající se repertoárem pozoruhodných vícehlasých zpěvních knih nedávno objevených ve svatojakubské farní knihovně v Brně. Vladimír Maňas (Masarykova univerzita Brno) se v příspěvku *Lamentations in the Liturgy in Central Europe and Especially in Moravia around 1600* věnoval roli, jakou vícehlasé lamentace, jež bychom našli také v Luythonově kompozičním odkazu, zastávaly v liturgii velikonočního tridua v moravských kostelích kolem roku 1600. Martin Horyna (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích) v referátu *Ein Schatz-Kasten voller Clainodien, Hradec Králové (Königgrätz) 1618, ein wenig bekannter Musikdruck* upozornil na dosud neznámý tisk dobově populárních vícehlasých světských písní opatřených duchovním textem z pera skladatelů z okruhu rudolffinského dvora.

Druhý den konference (pátek 31. července) zahájil blok věnovaný Luythonově mešní tvorbě. Petr Daněk (Ústav dějin umění AV ČR) ve svém příspěvku *Liber I. missarum von Charles Luython. Der Schwanengesang der rudolphinischen Polyphonie* zevrubně

představil skladatelovu sbírku mší vytištěnou v Praze roku 1609 u Mikuláše Štrause a zároveň nastínil podnětnou hypotézu, že se jedná o první svazek zamýšleného, ovšem nikdy nerealizovaného vícedílného souborného vydání Luythonova díla. Bernhard Schmid (Bayerische Akademie der Wissenschaften) se zaměřil na jednu z rukopisně dochovaných Luythonových mší a v referátu s názvem *Carl Luythons Missa à 5 super Tityre tu patulae und seine Vorlage* vyvrátil tradovanou tezi o Lassově motetu *Tityre tu patulae* coby skladatelově předloze. Jan Baťa (Ústav hudební vědy FF UK) se pak věnoval specifické skupině Luythonových mší, jimž dal jejich autor podtitul *Quodlibetica*.

Na skladatelovu světskou vokální tvorbu se zaměřila sekce otevřená referátem Christiana Thomase Leitmeira (Magdalen College, University of Oxford) „*Madrigals in Italian as well as Latin*“: *Towards a Radical Re-definition of the Madrigal in the Late 16th Century*. Ten upozornil na důležitý jev spjatý zejména se středoevropskou hudební kulturou, pro niž nebyl profánní madrigal úzce vázán na italský text (jako tomu bylo jinde v Evropě), ale spíše na text latinský, jak svědčí množství příkladů právě z okruhu rudolfinského dvora. Kateřina Maýrová (Praha) prezentovala svůj dlouholetý výzkum rokycanské sbírky hudebnin se zaměřením na výskyt Luythonových kompozic (*The Contemporary State of Research on the Rokycany Music Collection and Charles Luython's Sacral Compositions, Preserved in these Music Sources*). Sekci uzavřel Scott L. Edwards (Universität Wien) s příspěvkem *From Convivial Dispute to Social Ferment: Luython's Vinum bonum et suave*, v němž analyzoval literární a společenský kontext skladatelovy pijácké parodie středověké mariánské sekvence *Verbum bonum et suave*.

Poslední blok druhého dne byl cele věnován Luythonově motetové tvorbě. V zastoupení byl přečten referát Marca Desmeta (Université de Lyon — Université de Saint-Étienne) *On the Relation Between Structure and Detail in Luython and Handl-Gallus srovnávající motetovou tvorbu obou skladatelů jednak na příkladu motet vytvořených na stejný text (Filiae Hierusalem a Gloria, laus et honor)*, jednak na základě komparace kompozičního přístupu ke slovu „draco“. Jan Bilwachs (Ústav hudební vědy FF UK) v příspěvku *Karl Luythons Sacrae cantiones vom Gesichtspunkt der Textvorlagen* zevrubně zkoumal různé textové předlohy Luythonových motet, jež mají svůj původ nejenom v liturgii, ale i v humanistickém prostředí. Erika Supria Honisch (Stony Brook University New York) se pak soustředila na skladatelova moteta tradovaná v dobově populární antologii *Promptuarium musicum* a na pohnutý kontext vzniku této sbírky (*Confessions, Anthologized: Heartbreak, Vandalism and the Promptuarium musici (Strasbourg, 1611–13 and 1617)*).

Závěrečné sobotní dopoledne (1. srpna) akcentovalo Luythonovu varhanní tvorbu. Markus Grassl (Universität für Musik und darstellende Kunst Wien) svým referátem *Luythons Instrumentalmusik im Kontext* kriticky zhodnotil stav poznání skladatelovy instrumentální hudby a upozornil na nutnost revize soupisu této části jeho díla, v němž figurují sporné atribuce. Luc Ponet (Leuven University College of Arts) v příspěvku *In organo et in discantu. The Basics of a Multi-cultural European Organ in the Early 17th Century* prezentoval dobový zvukově-estetický ideál varhanního nástroje. Martin Kirnbauer (Schola Cantorum Basiliensis / Fachhochschule Nordwestschweiz) se věnoval v literatuře hojně zmiňovanému skladatelovu chromatickému cembalu, jež zbavil nálepky výjimečnosti a esoteričnosti, neboť podobných nástrojů v Luytho-

nově době existovalo více a byly využívány k praktické hudbě (*Carl Luython and the „Clavicymbalum Vniversale, seu perfectum“ — Finding a Historical and Musical Context*). Závěrečná videoprezentace novodobé rekonstrukce Luythonova clavicembala v podání Winfrieda Dahlkeho (Organeum Weener), vytvořená speciálně pro tuto příležitost, působivě potvrdila již řečené a názorně představila široké chromatické možnosti zmiňovaného nástroje.

Konferenční dění bylo zářámováno doprovodným programem, v jehož rámci zazněl koncert vokálního souboru Dyškanti s uměleckým vedoucím Martinem Horynou (čtvrtek 30. července) a recitál svatovítského dómského varhaníka Josefa Kšici (sobota 1. srpna). Celou akci pak symbolicky ukončila nedělní mše svatá v katedrále sv. Víta s Luythonovou liturgickou hudbou opět v podání ansámblu Dyškanti.

Luythonovské sympozium přineslo velké množství nových a cenných poznatků ke skladatelově tvorbě, ukázalo na bílá místa v jejím poznání a především upozornilo na nutnost zevrubného přezkoumání autorských atribucí, jež jsou zčásti postavené na nedoložených tvrzeních starší literatury. Písemné verze všech prezentovaných příspěvků budou publikovány v časopise *Clavibus unitis*. Zároveň je ovšem zřejmé, že dozrál čas k vytvoření rozsáhlejší kolektivní monografie věnované životu a dílu tohoto opomíjeného a nedoceněného skladatele. Ta se jistě stane jednou z velkých výzev výzkumného centra Musica Rudolphina.

Jan Bařa

International Medieval Congress Leeds 2018 (2.-5. července 2018)

K největším setkáním medievistů na světě patří již od roku 1994 Mezinárodní medievistický kongres (International Medieval Congress, IMC) pořádaný Ústavem pro středověká studia (Institute for Medieval Studies) univerzity v Leedsu. Přestože samotné město Leeds, průmyslová metropole severní Anglie, nemá se středověkem mnoho společného, v jeho blízkosti se nachází řada významných míst anglického středověku — bojiště u Wakefieldu (1460), hrady Sandal a Pontefract, opatství Kirkstall a především York — patrně nejlépe zachované středověké město na britských ostrovech. Pětadvacátý ročník IMC se odehrál ve dnech 2.-5. července 2018 a byl zaměřen na téma paměť. Hlavními koordinátory uvedeného ročníku byli čeští medievisté doc. Lucie Doležalová (Ústav řeckých a latinských studií FF UK) a prof. Jan Čermák (Ústav anglického jazyka a didaktiky FF UK). Paměť, prostupující všemi odvětvími lidské činnosti, patří (nebo by měla patřit) ke stěžejním tématům vědy o středověku. Byla hlavním důvodem vzniku mnohých písemností, uměleckých děl a v některých případech i architektury. Současně byla výrazem jednotné identity, kultury či součástí práva. Stejně tak je ovšem důležitým prvkem spjatým s pamětí rovněž i motiv zapomínání, ať již zapomínání úmyslného a cíleného (*damnatio memoriae*) či jako přirozený proces paměti, neboť vše si lidé nepamatují a nepamatovali ani v období středověku. Se zapomínáním také souvisí zánikové procesy předmětů, architektury nebo dokonce i krajiny. Všechna tato témata našla na IMC v Leedsu své přednášející, posluchače i diskutéry.